

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060308

SLUTLIGT BESLUT
2023-06-20
Stockholm

Mål nr
P 11028-22

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Vänersborgs tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2022-09-06 i mål nr P 3471-21, se bilaga A

PARTER

Klagande

L-Å.F.

Ombud: A.G.O.

Motpart

1. Miljö- och byggnadsnämnden i Tanums kommun
2. E.G.

SAKEN

Bygglov för nybyggnad av fritidshus på fastigheten A i Tanums kommun; nu fråga om avvisning

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS BESLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom upphäver Mark- och miljööverdomstolen Länsstyrelsen i Västra Götalands läns beslut den 18 augusti 2021 och avvisar E.G.s överklagande till länsstyrelsen. Miljö- och byggnadsnämnden i Tanums kommuns beslut om bygglov den 25 augusti 2020, MBN § 171, dnr BYGG.2020.1429, står därmed fast.

Dok.Id 1940043

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

L-Å.F. har yrkat att E.G.s överklagande till länsstyrelsen ska avvisas.

E.G. har motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras.

Miljö- och byggnadsnämnden i Tanums kommun har bedömt att E.G. har haft rätt att överklaga nämndens beslut.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN M.M.

L-Å.F. och E.G. har åberopat bilder från området. De har i frågan om E.G.s klagorätt i huvudsak anfört följande.

L-Å.F.

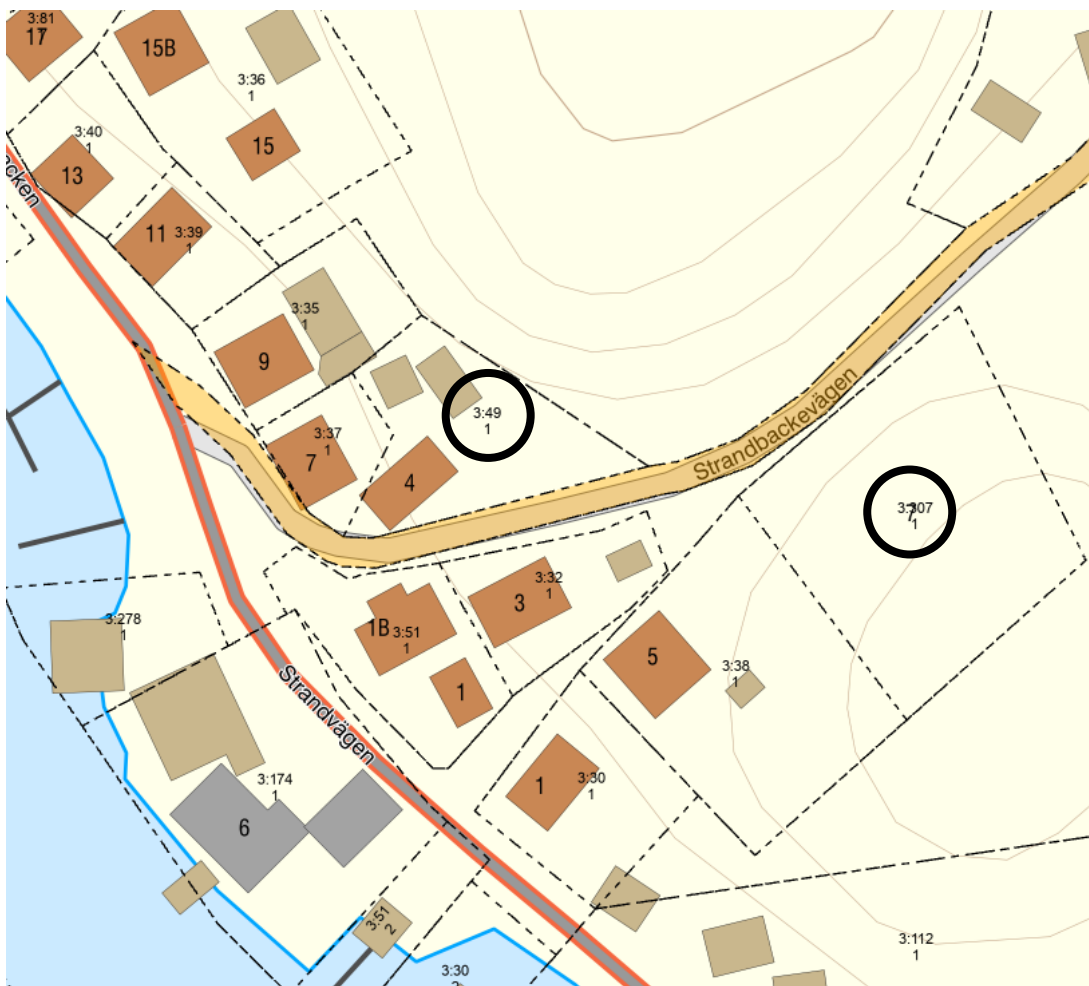
Ingen del av bygglovsfastigheten A ligger gentemot E.G.s fastighet B på det sätt att hon ska betraktas som en berörd rågranne. Gemensam gräns eller gränspunkt saknas och B ligger inte heller på motsatt sida, rakt över en gata eller väg. B har ingen gränslinje rakt över gatan mitt för bygglovsfastigheten. Det finns inte heller några andra omständigheter som gör att E.G. kan anses vara berörd på ett sådant sätt att hon ska betraktas som sakägare.

E.G.

Hennes fastighet B är några meter förskjuten diagonalt i väster från bygglovsfastigheten A. Hon är nästan rågranne och lika mycket berörd sakägare som ägarna till fastigheterna C och D. Dessutom bör beaktas att vägen som skiljer hennes fastighet och bygglovsfastigheten åt är en extremt liten väg som används av väldigt få. Det är närmast en återvändsgränd som inte tillåter trafik i två riktningar och där vägen övergår till en närmast icke framkomlig skogsväg. Avståndet mellan hennes tomt och A är endast 12 meter. Hennes utsikt över berget och naturen kommer att starkt påverkas och

förslaget får en stark värdepåverkan på hennes och kringliggande fastigheter. Detta framför allt på grund av att den vackra utsikten över berget kommer att försvinna, men också på grund av att hon får insyn från fastigheten A och att hela Strandbackenområdet får ett inslag som inte passar in.

Nämnden har bedömt att E.G. har rätt att klaga på bygglovsbeslutet och anför följande. Trots att E.G. inte kan ses som formell rågranne så bedömer nämnden att hon i egenskap av granne bör ha rätt att inkomma med synpunkter på förslaget till bygglov. Då bygglovsansökan avvek gentemot beviljat förhandsbesked var det rimligt att bygglovet sändes ut till fler grannar än enbart rågrannar.

Utdrag från Mark- och MiljöGIS 2023-05-16. Fastigheten B ligger i mitten av bilden och A till höger.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS BESLUTSSKÄL

Grannars rätt att överklaga bygglovsbeslut

Enligt förvaltningslagen (2017:900) får ett beslut i ett förvaltningsärende överklagas av den som beslutet angår, om det har gått honom eller henne emot (42 §). Enligt plan- och bygglagen (2010:900) gäller detta även bygglovsbeslut (13 kap. 8 §).

I viss utsträckning kan den som bor eller äger mark i nära anslutning till den plats som bygglovet avser ha klagorätt. Ägarna till fastigheter som direkt gränsar till den fastighet som avses med bygglovet, s.k. rågrannar, anses enligt fast domstolspraxis alltid ha rätt att överklaga. Med angränsande fastighet brukar jämföras fastighet som är åtskild från bygglovsfastigheten enbart genom en väg eller gata. (Se rättsfallet NJA 2022 s. 895.)

Mark- och miljööverdomstolen gör följande bedömning

Avståndet mellan E.G.s fastighet B och bygglovsfastigheten A har bedömts vara cirka 12 meter. Fastigheterna skiljs åt av såväl en väg som en del av fastigheten D. En viss diagonalförskjutning föreligger dessutom mellan fastigheterna. Principen om rågrannars klagorätt är därmed inte tillämplig.

Frågan är om E.G. ändå är berörd på ett sätt som ger henne rätt att överklaga bygglovsbeslutet. Det hus som beslutet avser kommer att vara väl synligt från hennes fastighet och ha en visuell påverkan på landskapsbilden öster om den. Mark- och miljööverdomstolen anser dock att detta inte är av sådan betydelse att hon kan anses vara särskilt berörd av beslutet. Inte heller insynen från bygglovsfastigheten eller övriga omständigheter innebär att E.G. haft rätt att överklaga beslutet.

Vid dessa bedömningar ska överklagandet till länsstyrelsen avvisas.

Beslutet får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Anna Tiberg, Lars Olsson, referent, och Christina Ericson samt tekniska rådet Johan Hjalmarsson.

Föredragande har varit Henrik Jansson.

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2022-09-06
meddelad i
Vänerns borg

Mål nr P 3471-21

PARTER

Klagande L-Å.F.

Ombud
A.G.O.

Motparter

1. E.G.

2. Miljö- och byggnadsnämnden i Tanums kommun

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Västra Götalands läns beslut den 18 augusti 2021 i ärende 403-42733-2020, se bilaga 1

SAKEN

Bygglov för nybyggnad av fritidshus på fastigheten A i Tanums kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

På ansökan av L-Å.F. beslutade Miljö- och byggnadsnämnden i Tanums kommun den 25 augusti 2020 att bevilja bygglov för ett fritidshus på fastigheten A i Tanums kommun.

Beslutet överklagades av E.G. till Länsstyrelsens i Västra Götalands län som upphävde nämndens beslut om bygglov.

L-Å.F. har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

L-Å.F. har yrkat att mark- och miljödomstolen ska fastställa nämndens beslut. Han har även yrkat att mark- och miljödomstolen ska undanröja länsstyrelsens beslut och avvisa E.G.s överklagande dit. Han har anfört i huvudsak följande till stöd för sin talan.

Länsstyrelsen skriver i sin bedömning "det är endast en väg som skiljer E.G.s fastighet från fastigheten A". Det är inte sant, då B ligger förskjutet med lucka. Till kända sakägare räknas grannar med gemensam tomt- eller fastighetsgräns, så kallade rågrannar. Det finns ingen granne på andra sidan vägen mer än markägaren till D och enligt propositionen 2009/10:170 omfattas inte E.G. av sakägarkretsen.

Detta är också nämndens uppfattning. Hörnet på E.G.s bostadshus ligger på ett stort avstånd från A, nämligen 50 meter. Två andra bostadshus ligger på 38 respektive 25 meters avstånd.

Den gamla bebyggelsegruppen ligger mycket tätt, där brandavstånd inte hålls. Visuellt kommer A att ligga helt integrerat med berget för sig själv och inte jämföras med den gamla bebyggelsegruppen utmed stora vägen och kanalen. Att försöka göra en pastisch på äldre arkitektur här strider mot platsen och blir mycket dominerande och främmande mot berget. Mycket stor vikt

har lagts vid att bibehålla bergets karaktär och att anpassa byggnaden till verkligheten på ett förnuftigt sätt enligt 2 kap. 3 § 1-2 PBL. Andra lösningar har också studerats men ansetts förkastliga med hänsyn till svårigheter med tillgänglighetsanpassningen. Välmeriterade bygglovshandläggaren L.R., som tidigare varit byggnadsantikvarie i minst 30 år på Bohusläns Museum skriver: ”Det nu aktuella huset har ett modernt formspråk och avser genom gestaltning och färgsättning att harmoniera mer med det bakomliggande berget än anpassa till den intilliggande bebyggelsen. Bygglövsavdelningen bedömer detta som en fördel då ett traditionellt utformat hus i förslaget läge skulle bli mer accentuerat och framträdande i miljön. Husets nockhöjd överstiger inte intilliggande bergs högsta punkt och byggnaden bedöms inte bli silhuettbildande. Åtgärden bedöms följa den fördjupade översiktsplanens rekommendationer och uppfylla kraven i 9 kap. 31 § PBL.”

Som stöd för verkligheten bifogas en karta, som talar sitt tydliga språk. Delen av Hamburgsund söder om berget är helt ny och består gruppvis av varierande arkitektur. Delen närmast bergets sydsida är med modernt uttryck, vilket stöder deras syn på saken. Tvärt emot vad länsstyrelsen påstår, uppfylls kraven i 2 kap. PBL. Denna paragraf har varit ledstjärna hela tiden. Tyvärr har inte länsstyrelsen kommenterat den inlämnade sektionssritningen som visar just detta. På den bifogade bilden av delar av Strandbacken kan man verkligen se hur husen skiljer sig på Strandbacken. Låga och höga hus blandat och en del i tre plan. Olika takvinklar förskjutningar i huskroppar och delvis uppbyggda som suterränghus. Olika typer av vindskupor. Fönster med och utan spröjs i olika färger. Tak med tegel och plåt. Även granit finns som grund och vägg. Den omtalade likheten mellan husen finns inte i verkligheten. Det gemensamma är att de flesta är vita. Höjdmässigt är en del hus placerat högre än deras tänkta.

Enligt 3 kap. miljöbalken ska marken användas till det som den är mest lämpad för och här är det olämpligt för friluftsliv pga. av berget men marken är däremot byggbar.

L-Å.F. har åberopat bilder till stöd för sin talan.

E.G. har motsatt sig ändring av länsstyrelsens beslut och har anfört i huvudsak följande.

Hon delar länsstyrelsens uppfattning i det överklagade beslutet. I Fribergs skrivelse glömmer han att nämna att hans tilltänkta bygge är placerat på ett av kommunens utsedda rekreationsområden vilket hon tidigare hänvisat till. Det är inte så att befintlig bebyggelse har byggts för att harmoniera med bergen utan snarare för att vara vackra med både spröjs och snickarglädje. Kortet F. har skickat med visar på gamla sekelskifteshus att några av husen fått takkupor beror ju på att tiden har krävt förändring gällande boendemiljön inomhus. Inget av husen har ett modernt utseende utan den gamla gestaltningen kvarstår. F.s hus skiljer sig på ett flagrant sätt från miljön runt om.

Hon är berörd av bygglovsbeslutet och ska ha klagorätt för det är bara en väg emellan hennes fastighet och fastigheten för det aktuella bygglovet. Platsen för bygglovet används i rekreationssyfte. Många går upp på berget för att titta på utsikten.

Nämnden har medgett bifall till överklagandet och har anfört i huvudsak följande. Förhandsbeskedet som beviljats visar att det är möjligt att bygga på platsen. Nämnden har varit på platsen när bygglovsansökan skulle prövas. På den aktuella platsen fungerar det inte med ett traditionellt hus i bohuslänsk stil. L.R., som är bygglovshandläggare och antikvarie, har förordat bygglovet.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har den 11 augusti 2022 hållit sammanträde och syn på den i målet aktuella platsen.

Hade E.G. rätt att överklaga nämndens beslut?

E.G.s fastighet är belägen väster om den fastighet som bygglovets avser. Mellan fastigheterna ligger en väg. En viss diagonalförskjutning längs den avskiljande vägen föreligger varför fastigheterna således inte endast skiljs åt från varandra av en väg. Avståndet mellan fastigheterna är dock endast cirka 12 meter och det är enligt mark- och miljödomstolens bedömning givet att E.G. är berörd av bygglovsbeslutet och att hon därför hade rätt att överklaga det. Det finns således inte skäl för bifall av L-Å.F.s alternativa yrkande om avvisning av E.G.s överklagande till länsstyrelsen.

Prövningen i sak

Frågan i målet är om den lovgivna byggnaden är tillräckligt väl anpassad till sin omgivning enligt 2 kap. 6 § plan- och bygglagen (2010:900). L-Å.F. har gjort gällande att en pastisch på den äldre bebyggelse som finns i omgivningen inte är lämplig och att en modern gestaltning som ansluter till det närmaste berget, snarare än omgivande bebyggelse, är det sätt på vilket byggnaden bäst kan tillgodose anpassningskraven i plan- och bygglagen. Detta har också nämnden gett uttryck för i sitt beslut.

Länsstyrelsen har i motiveringen till sitt beslut framhållit att området Strandbacken är utpekad som en kommunal kulturmiljö vilket innebär att de kulturhistoriska värdena ska beaktas. Enligt länsstyrelsen bryter den föreslagna byggnaden med de befintliga byggnadernas karaktär genom ett modernare formspråk. Byggnaden är uppdelad i många sektioner, även detaljer som kulörval, fönstersättning och panel skiljer sig mot den befintliga karaktären. På så vis kan det inte sägas att byggnadens utformning tar hänsyn till kulturvärdena på platsen och anpassas till desamma. I och med byggnadens placering, i anslutning till den befintliga bebyggelsemiljön, kommer skillnaden att påtagligt kunna upplevas och ha en negativ påverkan på de kulturhistoriska värden som bebyggelsemiljön besitter. Utformningen och placeringen bedöms därför inte vara lämplig på denna plats, med hänsyn till kulturvärdena.

Domstolens bedömning

Den aktuella byggnaden är uppdelad i sektioner för att följa bergets lutning. Såväl byggnadsarea, 205 m², som bruttoarea, 257 m², är i sitt sammanhang relativt omfattande. Byggnadens samlade fasadlängd är enligt planritningen omkring 16 gånger 19 meter. Projicerad fasadlängd på den sydvästra fasaden är enligt fasadritning tillhörande lovansökan 17,3 meter. Det är denna fasad som domstolen anser är viktigast vid bedömningen av vilken påverkan byggnaden kommer att få på sin omgivning.

På fastlandssidan är det främst från den plats på Strandvägen där man uppfattar den nya byggnaden i Strandbackevägens förlängning som påverkan på omgivningen uppstår. Från Strandvägen kommer byggnaden delvis att vara synlig, beroende på årstid och växtlighet. Utifrån terrängförhållandena på den närliggande delen av Hamburgö kan slutsatsen även dras att byggnaden kommer att påverka utblicken därifrån utöver fastlandet. Det som kommer att vara framträdande därifrån är den sydvästra fasaden, som i sitt övre gavelparti är försedd med ett heltäckande glasparti. Enligt domstolens bedömning kommer den nya byggnaden från dessa platser att visuellt läsas ihop med den äldre, befintliga bebyggelsen i området.

För att en negativ påverkan inte ska uppstå på de kulturhistoriska värden som den befintliga bebyggelsemiljön besitter är det av vikt att ny bebyggelse som visuellt kan uppfattas tillsammans med den befintliga bebyggelsen i området är underordnad denna till såväl utformningens detaljer som skala, oavsett om gestaltningen är samtida eller inte. Den aktuella byggnaden på A uppfyller med sin utformning inte dessa krav. Domstolen delar därmed länsstyrelsens slutsats att den ansökta åtgärden inte är förenlig med anpassningskraven i 2 kap. 6 § plan- och bygglagen. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 27 september 2022.

Rickard Forsgren

Gunnar Åkerlund

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Rickard Forsgren, ordförande, och tekniska rådet Gunnar Åkerlund. Föredragande har varit beredningsjuristen Jennifer Onäng.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.